

FAQ til praktiserende dyrlæger om afrikansk svinepest (ASF)

I vejledningen finder du svar på:

- Spørgsmål om symptomer og smitte
- Spørgsmål om udbrudssituationer og dig som besætningsdyrlæge
- Spørgsmål om dine forpligtelser som praktiserende dyrlæge.

En alvorlig trussel

Anmeldepligtige husdyrsygdomme, heraf i særdeleshed afrikansk svinepest (ASF), er en alvorlig trussel mod den danske husdyrpopulations sundhed og velfærd.

Både embedsdyrlæger og praktiserende dyrlæger spiller vigtige roller i det veterinære beredskab i en udbrudssituation. Embedsdyrlægerne er en del af beredskabet i kraft af deres arbejde, mens de praktiserende dyrlæger kan inddrages til støtte for myndighedernes indsats.

Som organisation står Den Danske Dyrlægeforening (DDD) til rådighed for myndighederne i forbindelse med mobilisering af de praktiserende dyrlæger og evt. veterinærstuderende i en udbrudssituation. DDD har derfor i januar 2019 deltaget i myndighedernes beredskabsøvelse om ASF.

For at forberede de praktiserende dyrlæger bedst muligt på deltagelse i myndighedsopgaver i en udbrudssituation, har DDD udarbejdet denne vejledning med hyppigt stillede spørgsmål (FAQ).

DDD vil løbende opdatere spørgsmål og svar i vejledningen, når nye spørgsmål opstår, men vejledningen skal ikke betragtes som en udtømmende liste.

Du har som dyrlæge altid pligt til at holde dig orienteret om dine forpligtelser i forhold til lovgivningen. I en udbrudssituation vil Fødevarestyrelsen (FVST) være din kilde til opdaterede oplysninger om udbruddets udbredelse, og hvordan du skal forholde dig.

Du kan læse om, hvordan FVST håndterer udbrud af alvorlige husdyrsygdomme generelt i beredskabsplanen og om de specifikke anmeldeligt syge sygdomme i udbrudsmanualerne på:

https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Beredskabsplaner_husdyrsygdomme.aspx

I øvrigt kan du følge udviklingen i udbredelsen af ASF internationalt ved at abonnere på OIE's nyhedsbrev ASF Watch, som udkommer månedligt med nyheder om udbrud og global forskning i sygdommen:

<https://us14.campaign-archive.com/home/?u=541dfcad0643bb13a128143ab&id=eab23b7fe3>

Vejledningen er senest opdateret 24. september 2019.

Spørgsmål om symptomer og smitte

1. *Hvad er symptomerne på afrikansk svinepest?*

Fra grisene er blevet smittet, til de viser symptomer, går der oftest 5-10 dage.

Symptomerne er ofte uspecifikke – men du skal fatte mistanke, hvis du observerer følgende symptomer i besætningen:

- Øget mortalitet
- Feber
- Anorexi
- Nedstemthed
- Nedsat aktivitet, uvillige til at rejse sig
- Hyperæmi/petecchier
- Obstipation efterfulgt af diarré evt. blodig
- Vomitus
- Aborter, dødfødte og svage kuld
- Ataxi
- Kramper.

En nærmere beskrivelse og billeder af symptomer findes her:

<http://www.fao.org/3/a-i7228e.pdf>

Du kan også læse mere om symptomer hos Fødevarestyrelsen:

<https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Afrikansk-svinepest.aspx>

2. Hvordan spredes ASF-virus?

ASF-virus kan overleve op til 9 måneder. Varmebehandling ved en temperatur over 70°C i 30 min. dræber virus. Virus udskilles bl.a. via blod og fæces og kan overleve længe i disse.

Svin af alle racer og aldre kan blive smittet, inklusive vortesvin og andre afrikanske vildsvinearter.

Virus kan spredes ved direkte kontakt med inficerede svin, herunder vildsvin eller ved indirekte kontakt med bl.a. foder, strøelse og vand kontamineret med husdyrgødning.

Fodring med køkken- og madaffald, som indeholder virus, er også en vigtig transmissionsvej - både i forhold til at introducere ASF i tamsvinebesætninger og i forhold til at sprede epidemien over større geografiske afstande. Forarbejdede fødevarer (fx pølser), som er sikre for mennesker, kan godt indeholde smitsomt ASF-virus.

Desuden kan ASF-virus overføres indirekte via kontamineret tøj og udstyr.

Læs mere om smitteveje hos SEGES Svineproduktion:

https://svineproduktion.dk/Viden/Om-grisen/Sygdomme-og-behandling/Eksotiske-sygdomme/Afrikansk_svinepest

og Fødevarestyrelsen:

<https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Afrikansk-svinepest.aspx>

Spørgsmål om udbrudssituationer og dig som besætningsdyrlæge

Orienter dig i øvrigt herom i udbrudsmanualen på Fødevestyrelsens hjemmeside:

https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Beredskabsplaner_husdyrsygdomme.aspx

3. Hvad gør man, hvis man får mistanke om smitte med en smitsom sygdom?

Hvis en dyrlæge får mistanke om udbrud af en smitsom sygdom, skal man blive i besætningen og kontakte Fødevestyrelsen. Besætningen sættes under offentligt tilsyn, og styrelsen vil så sende en embedsdyrlæge ud til besætningen og sammen med den praktiserende dyrlæge vurdere situationen og udtage prøver til undersøgelse på godkendt laboratorium.

4. Hvad sker der, hvis der konstateres smitte i en besætning?

Besætningen skal fortsat være under offentligt tilsyn. Besætningen skal takseres, aflives og bortskaffes, og husdyrbruget skal rengøres og desinficeres.

5. Hvordan må man bevæge sig inden for beskyttelseszonerne og overvågningszonerne som besætningsdyrlæge?

Når man færdes inden for restriktionszoner, skal man sørge for at bevæge sig fra de besætninger med højst smittebeskyttelsesniveau og nedad. Afhængig af sygdom og sygdomssituationen kan det komme på tale med 1-1 kørsel, dvs. besøge én besætning køre hjem og tage bad og skifte tøj og evt. vaske bilen og eventuelt efterfulgt af 24-48 timers karantæne. Det er noget, der vil blive taget stilling til afhængigt af situationen.

6. Kan et besætningsdyrlægebesøg lede til, at en besætning bliver kontaktbesætning ved et udbrud?

Der er risiko for, at dyrlægers besøg i andre besætninger kan føre til, at disse bliver kontaktbesætninger, hvis dyrlægen tidligere på sin rute har besøgt en besætning, hvor der evt. opstår en mistanke. Der er eksempler på, at dyrlæger har bragt smitte rundt bl.a. ved afrikansk svinepest i Rumænien og ved klassisk svinepest i Tyskland.

7. Hvad må man, hvis man har været i kontakt med en smittet besætning eller en kontaktbesætning? Er det FVST, der opsporer og informerer besætningsdyrlæger for pågældende besætninger?

FVST vil i forbindelse med den epidemiologiske udredning, der bliver gennemført ved mistanker og udbrud, søge at få klarlagt, hvem der har været i besætningen i den smittefarlige periode. Har dyrlægen været til stede vil denne selvfølgelig blive kontaktet. Som regel er det dyrlægen, der etablerer mistanken om udbrud af en smitsom sygdom, idet landmanden ser nogle symptomer, som han beder den praktiserende dyrlæge vurdere.

En undtagelse er mistanker opstået på et slagteri, hvor FVST tager ud i oprindelsesbesætningen og undersøger dyrene. Her kunne besætningsdyrlægen have været tidligere på dagen og ikke fundet noget mistænkeligt og efterfølgende have besøgt andre besætninger, der så ved udbrud vil være kontaktbesætninger.

Hvis besætningsdyrlægen har været i kontakt med en smittet besætning, vil dyrlægen udover diverse hygiejniske tiltag kunne blive pålagt 24-48 timers karantæne afhængigt af sygdommen.

8. *Hvad sker der, hvis en besætning konstateres som kontaktbesætning?*

Kontaktbesætningen vil få et offentligt tilsyn, hvorved den lukkes for al færdsel samt til- og fraførsel af dyr. Normalt vil man afvente resultatet af undersøgelserne af mistankebesætningen, før man skrider til prøvetagning i kontaktbesætningen.

Findes der ikke sygdom i mistankebesætningen, ophæves det offentlige tilsyn på kontaktbesætningen automatisk.

Hvis der konstateres smitte i mistankebesætningen, vil der blive udtaget prøver i kontaktbesætningen. Der vil afhængigt af den epidemiologiske vurdering være mulighed for at aflive en kontaktbesætning udelukkende baseret på kontakten, hvis det med stor sandsynlighed vurderes, at smitten er bragt videre, fx ved indkøb af grise inden for inkubationstiden. Hvis kontakten er etableret ved dyrlægebetug, vil man højst sandsynlig gennemføre prøvetagning.

Spørgsmål om dine forpligtelser som praktiserende dyrlæge

9. Må jeg sige nej til at udføre opgaver for FVST, hvis jeg bliver spurgt?

Nej, i henhold til Dyrælagen §10, stk. 1 har du som praktiserende dyrlæge pligt til at deltage i sådanne offentlige opgaver inden for det geografiske område, hvor du har dit sædvanlige klientel.

10. Jeg har aldrig arbejdet med produktionsdyr. Kan jeg så alligevel blive sendt ud under et udbrud?

Ja, alle dyrlæger kan pålægges kontrolopgaver, uanset hvilket område man arbejder med til dagligt, men det må formodes, at der først og fremmest søges blandt dyrlæger inden for de berørte dyregrupper.

11. Hvordan er jeg selv forsikret og hvordan med ansvarsforsikring?

Det er praksis' egne forsikringer, der skal dække, hvis du som dyrlæge kommer til skade under arbejde i smittede besætninger/arbejde med smittede dyr, da det er en del af det daglige arbejde som dyrlæge. Det er således også dyrlægens erhvervs- og produktansvarsforsikring, der skal dække, såfremt der kommer et krav i forbindelse med, at dyrlægen har bragt smitte videre til anden besætning.

Hvis du er en enkeltmandspraksis, er arbejdsskadeforsikring og erhvervs sygdomssikring ikke lovpligtigt for ejeren selv, derfor skal du aktivt tilmelde dig forsikringerne for at få dækning.

12. Hvordan bliver jeg aflønnet, når jeg deltager i kontrolopgaver pålagt af FVST?

Betalingen for at deltage i Fødevarestyrelsens beredskab er fastsat i medfør af Bekendtgørelse nr. 573 af 30/05/2017 om betaling af praktiserende dyrlæger for veterinært arbejde.

Link til bekendtgørelsen:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=191345>

og den tilhørende vejledning:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=192466>

13. Bliver praksis kompenseret for manglende indtægt, når jeg er udlånt til FVST?

Nej, der er alene tale om en betaling til den deltagende dyrlæge, uafhængigt af om dyrlægen er praksisejer eller ansat. Der tages heller ikke hensyn til, om dyrlægen trækkes i løn fra sin arbejdsgiver eller om vedkommende bruger sin fritid til opgaven.

14. Bliver jeg som praksisejer kompenseret for manglende indtægt på mine sædvanlige kunder, når jeg i stedet skal arbejde for FVST?

Nej, du har som dyrlæge pligt til at deltage, og alle dyrlæger har krav på den samme betaling, se spørgsmål 12.

15. Må DDD videregive medlemsoplysninger til FVST i tilfælde af et udbrud af en smitsom husdyrsygdom?

Nej, DDD må ikke videregive/oplyse medlemsoplysninger til FVST uden informeret og utvetydig viljestilkendegivelse (samtykke) fra medlemmerne.

Læs mere her:

<https://www.datatilsynet.dk/media/6562/samtykke.pdf>

I en udbrudssituation vil DDD dog kunne hjælpe FVST ved at kontakte sine medlemmer direkte.

Denne FAQ er udarbejdet af Den Danske
Dyrlægeforening og kan hentes på www.ddd.dk